

СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ

УДК 101+130.1+168.522+122/129

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2023.4.7>**Агаманюк Зоя Миколаївна**

доктор філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
вул. Старопортофранківська, 26, Одеса, Україна
orcid.org/0000-0001-7299-409X

Романенко Сергій Степанович

доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри спортивних ігор і менеджменту фізичної культури
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
вул. Старопортофранківська, 26, Одеса, Україна
orcid.org/0000-0002-4446-9244

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СВОБОДИ

Резюме. Протягом ХХ століття відбулося в науково-технічній, інформаційній, соціальній, політичній, економічній та культурній галузях більше змін, ніж протягом багатьох попередніх століть. В узагальненому визначенні глобалізація тлумачиться як новий етап світового розвитку, що якісно відрізняється від попередніх історичних формацій і характеризується різким прискоренням темпів інтернаціоналізації усіх сфер суспільного життя – економічної, соціальної, політичної, духовної – й виведенням їх на новий якісний рівень. Останні два десятиліття характеризуються ростом взаємозалежності і взаємовпливу соціальних спільнот; розвитком торгівлі і величезними потоками капіталу; масштабною міграцією; необмеженими культурними зв'язками. Важлива характеристика процесу глобалізації, що протікає в сучасному світі – поширення ліберально-демократичних цінностей на всі регіони світу. Глобалізаційні процеси зустрічають різні форми супротиву. Опір глобалізації може проявлятися у дуже різноманітних галузях. Деякі з них мають політичне, деякі – економічне, а багато – і загальнокультурний зміст. Представники самобутніх культур, свідомо чи підсвідомо, відчують, що за економічною, політичною, правовою та технологічною гомогенізацією неминуче будуть мати місце побічні ефекти, які, в першу чергу, викличуть зміни їх традицій, національної культури і всього життєвого укладу. Процеси глобалізації призвели до наступних результатів: дисбаланс розвитку економіки різних регіонів; комерціалізація всіх сфер життя; глобалізація ринку робочої сили; погіршення екологічної ситуації на планеті; посилення розриву між багатими й бідними (людьми та країнами); безконтрольність діяльності міжнародних фінансових структур щодо керівництва держав, чії громадяни входять у ці структури; соціальне розшарування, що стало причиною напруги, що зростає, не тільки між представниками різних соціальних груп в одній країні, але також між країнами; деградація культури та падіння рівня духовного життя суспільства.

Ключові слова: глобалізація, свобода, антиглобалізм, економічна глобалізація, політична глобалізація, соціальна глобалізація, культурна глобалізація.

Вступ. Об'єктивні історичні процеси в світі трансформують світогляд сучасної людини та формують новий образ соціальної реальності. Протягом ХХ століття відбулося в науково-технічній, інформаційній, соціальній, політичній, економічній та культурній галузях більше змін, ніж протягом багатьох попередніх століть.

Методологічним підґрунтям дослідження є ідеї, концепції, вчення, викладені в роботах українських та зарубіжних учених. Зокрема, з проблем дослідження свободи, свободи як цінності, глобалізації, освітянського процесу, економічної та духовної свободи були використані роботи наступних авторів: А. Адлер, Аристотель, І. Берлін, В. Віндельбанд, Г. Гегель, Н. Гедікова, Т. Гоббс, К. Гутберлет, Ю. Добролюбська, І. Кант, О. Кузьміна, Г. Лейбніц, Д. Леонт'єв, М. Мамардашвілі, К. Маркс, А. Маслоу, В. Попков, М. Попович, К. Роджерс, Ж. Сартр, Б. Спіноза, Й. Фіхте, Е. Фромм, Ф. Шеллінг, М. Цибра та інші.

Важливими для дослідження є роботи наступних авторів, присвячені соціокультурним трансформаціям: В. Андрущенко, О. Апеля, Д. Белла, І. Берліна, Є. Борінштейна, В. Бакирова, І. Бичко, І. Бех, К.-А. Веллмера, Ю. Габермаса, Х. Г. Гадамера, М. Гайдегера, Ф.А. Гаєка, А. Гелнера, Б. Грушина, Г. Йонаса, Дж. Кемпбелла, С. Кримського, О. Лісеєнко, Р.Г. Лотце, Н. Лумана, Е. Левінаса, М. Михальченко, К. Новікова, Л. Ніколаєва, В. Паркіна, Дж. Раза, Б. Рассела, П. Рікера, Дж. Ролса, Л. Фр. Г. Свендсена, О. Тоффлера, В. Франкла, З. Фрейда, М. Френча, Е. Фромма, М. Фуко, Дж. Шарпа, А. Швейцера.

Мета статті. Метою статті є розкриття впливу глобалізації на соціокультурні трансформації свободи.

Методи дослідження. В процесі дослідження використовувалися різні загальнонаукові методи. Зокрема, соціокультурний метод дозволив нам розглянути феномен свободи в контексті глобальних трансформаційних процесів, притаманних сучасному суспільству. Зазначені процеси, як правило, викликають ускладнення соціальної структури, яка впливає на соціальні, економічні та духовні процеси. Метод структурно-функціонального аналізу використовувався для побудови моделі співвідношення «соціокультурного» та «соціокультурних трансформацій», при визначенні окремих елементів глобалізаційних впливів на різні сфери життя суспільства, при дослідженні структурних елементів інновацій в освіті, структуроутворюючих компонентів цінності свободи.

Результати дослідження. З 90-х років ХХ століття феномен глобалізації став відомим багатьом, незважаючи на те, що перші його ознаки стали з'являтися ще в 50-х роках. Загальновідомо, що після закінчення Другої світової війни сформувався новий світовий устрій. З'явилися два ідеологічних табори: комуністичний, разом зі своїм військовим блоком (країни Варшавського договору), і капіталістичний, що утворив Північноатлантичний альянс. Решта країн, так званий «третій світ», представляли собою арену, на якій проходило змагання двох ворогуючих таборів, але самі вони не відігравали істотної ролі в світових політичних процесах. Інакше кажучи, вони були об'єктом, а не суб'єктом світової політики [1, с. 22].

«Глобалізація являє собою всеохоплюючий багатоаспектний процес перетворення світу в цілісну систему, що визначає майбутнє людської цивілізації. Глобалізація є найважливішим, найвпливовішим й найвиразнішим процесом в сучасних світових суспільних відносинах» [8, с. 8]. В узагальненому визначенні глобалізація тлумачиться як новий етап світового розвитку, що якісно відрізняється від попередніх історичних формацій і характеризується різким прискоренням темпів інтернаціоналізації усіх сфер суспільного життя – економічної, соціальної, політичної, духовної – й виведенням їх на новий якісний рівень. Небувале прискорення темпів соціальних змін в сучасну епоху проаналізував А. Тоффлер. Соціальна колізія між теперішнім і майбутнім була охарактеризована ним як «футурошок» [8 с. 8].

В процесі глобалізації беруть участь всі економічно, фінансово і політично передові країни; в якості головного покровителя цього процесу все ж сприймаються Сполучені Штати Америки. Після Другої світової війни США активно включаються в світові політичні процеси. Починаючи з 60-х років минулого століття, США поступово стають світовим політичним лідером. Реалізація новоєвропейського ліберально-демократичного проекту здійснилася саме в цій

країні, що призвело до її військового та економічного успіху. Прогнозування спрямованості процесів сучасної глобалізації стає однією з найактуальніших проблем світової спільноти. Також слід відзначити широке використання атомної енергії, нові досягнення генної інженерії і експансію інформаційних технологій, які обумовлюють виникнення наслідків, що містять загрози для всього живого, і в той же час є неконтрольованими і непередбачуваними. В процесі глобалізації включеними виявляються не тільки економіка, політика, культура, а й людська свідомість: відбувається трансформація уявлень людини про світ, суспільство, змінюються самі механізми вибору життєвих стратегій. Перед людиною постає проблема вибору і формування нової стратегії поведінки в таких вимогах та проблема збільшення її відповідальності за майбутнє людства [1, с. 22].

«Свобода – одна з основних філософських категорій, яка характеризує сутність людини і її існування, що проявляється в можливості особистості мислити і діяти у відповідності зі своїми уявленнями і бажаннями, а не внаслідок внутрішнього або зовнішнього тиску» [3, с. 211]. Для особистості володіти свободою – це історичний, соціальний і моральний імператив, критерій її індивідуальності і рівня розвитку суспільства. Обмеження свободи особистості, жорстка регламентація її свідомості і поведінки, зведення людини до ролі простого «гвинтика» в соціальних і технологічних системах завдає шкоди, як особистості, так і суспільству. В кінцевому рахунку, саме завдяки свободі особистості суспільство набуває здатності не просто пристосовуватися до існуючих природних і соціальних обставин навколишньої дійсності, а й перетворювати їх у відповідності зі своїми цілями. В даному випадку «свобода особистості може стати ключем до прогнозування глобалізації в різних регіонах світу» [2, р. 6].

Глобалізацію можна назвати процесом тотальної інтеграції. При цьому вона принципово відрізняється від усіх форм інтеграції, що існували в світовій історії раніше. Людство досі було знайоме з двома формами інтеграції:

«Коли будь-яка сильна держава насильно намагається «приєднати» інші країни, і таку форму інтеграції ми можемо назвати інтеграцією за допомогою поглинання, з використанням примусу (таким чином створювалися майже всі імперії). Добровільне об'єднання країн для досягнення спільної мети. Ми можемо назвати цю форму інтеграції добровільним союзом, конфедерацією.

В обох випадках ті території, на яких здійснювалася інтеграція, були порівняно невеликі і не досягали масштабів, характерних для сучасного процесу глобалізації» [6, с. 81].

З одного боку, процеси глобалізації сприяють стабілізації економічної ситуації, каналізують інтегративні тенденції в політичній сфері, однак, з іншого боку, логічним завершенням глобалізації може стати зняття не тільки економічних та політичних шлагбаумів, але, також, культурна та етнічна уніфікація [6, с. 81].

З точки зору американського мислителя Ф. Фукуями, з настанням посткомуністичної епохи в наявності кінець історії. Іншу точку зору виражає американський мислитель Хантінгтон. На його думку, на нинішньому етапі місце ідеологічних протиріч займають протиріччя культур (цивілізацій). Процес політичної гомогенізації світу викличе цивілізаційні конфлікти [9, с. 35].

У 1993 році професор державного управління і директор стратегічних досліджень в Гарварді, американський філософ Самьюель П. Хантінгтон написав роботу «Зіткнення цивілізацій», в якій він передрікав, що найзначніші конфлікти майбутнього розгорнуться вздовж лінії розлому між цивілізаціями. Конфлікти будуть розгортатися на мікро- і макрорівнях, тобто на рівні груп і навіть цілих країн. Причин цього безліч. Так вони можуть мати культурно-ціннісний характер – це відмінності в мові, традиціях, нормах, релігії. Також вони пов'язані із сучасною культурною ідентичністю, коли змінюються її традиційні форми (пов'язані з місцем проживання, з професією, державою) і виникають форми або розмитою ідентичності, або ідентичності консервативної (наприклад, релігійний фундаменталізм як результат десекуляризованого світу). Ще однією причиною зіткнення цивілізацій стає зростання цивілізаційного національної самосвідомості, в результаті якого виникає прагнення надати світу незахідний вигляд, протистояти вестернізації національної культури. Незахідні цивілізації хочуть бути сучасними шляхом поєднання західної модернізації і традиційних цінностей [7].

Під впливом процесу глобалізації сучасна людська цивілізація набуває нових рис. Останні два десятиліття характеризуються ростом взаємозалежності і взаємовпливу соціальних спільнот; розвитком торгівлі і величезними потоками капіталу; масштабної міграцією; необмеженими культурними зв'язками. У той же час людство стикається з посиленням зубожіння мас; загрозами екологічної деградації; прогнозованою в недалекому майбутньому продовольчою кризою; епідеміями; расовою дискримінацією; ксенофобією; злочинністю; втратою національної самобутності. Всі ці зміни відбуваються як на мікрорівні, тобто пов'язані з більш-менш сутнісною зміною становища і ролі окремої людини, так і на макрорівні, – пов'язані з певними змінами цілих соціальних груп або спільнот, в цілому в суспільстві конкретної країни або на міжнародній арені. Проблеми глобального розвитку в своїй сутнісній основі відображають ігнорування силами суб'єктивного глобалізму принципу: прогрес в будь-якій сфері повинен бути зорієнтований на розвиток самої людини і поліпшення якості її життя. Іншими словами, негативні наслідки сучасної глобалізації є наслідком відмови від соціалізації і гуманізації як вищих цінностей життєдіяльності людського суспільства. Сучасна криза капіталізму обумовлений його антисоціальною та антигуманною практикою [1, р. 22].

Важлива характеристика процесу глобалізації, що протікає в сучасному світі – поширення ліберально-демократичних цінностей на всі регіони світу. Проблеми, що виникають в будь-якій точці світу, моментально відгукуються на всьому іншому світі. «Процес глобалізації і гомогенізації проводить до створення єдиного світового співтовариства, в якому формуються єдині норми, інститути і культурні цінності. З'являється відчуття світу як єдиного місця» [4, с. 79–80].

Загалом, процес глобалізації характеризується наступними основними аспектами: інтернаціоналізацією, що, в першу чергу, знаходить своє вираження у взаємозалежності; лібералізацією, тобто усуненням торгових бар'єрів, мобільністю інвестицій та розвитком інтеграційних процесів; екстраполяцією ліберальних цінностей і сучасних технологій в усі точки світу; і, нарешті, детериторіалізацією, що виражається в активності, що має транснаціональні масштаби, і зменшенні значущості державних кордонів. «Всеохоплюючий процес глобалізації при детальному аналізі охоплює переважно такі сфери: інформаційна глобалізація, економічна глобалізація, територіальна глобалізація (регіоналізація), демографічна глобалізація» [7, с. 15]. Також сьогодні основним критерієм суспільного прогресу є рівень гуманізації суспільства, становища в ньому особистості – рівень її економічної, політичної, соціальної і духовної свободи.

Глобалізаційні процеси зустрічають різні форми супротиву. Опір глобалізації може проявлятися у дуже різноманітних галузях. Деякі з них мають політичне, деякі – економічне, а багато – і загальнокультурний зміст. Роль і значення держави в епоху глобалізації зменшується і в тому аспекті, що має місце девальвація військової безпеки. Крім того, економічна та екологічна безпека вимагають одночасних та узгоджених дій багатьох країн. Глобальні ринки ставлять багато держав на коліна. Транснаціональні корпорації мають у своєму розпорядженні більші фінансові можливості, ніж національні держави. Усвідомлення всього цього сприяє зменшенню прихильності до національних держав і, отже, посилення космополітизму. Не можна не враховувати і того, що технологічна і, особливо, культурна одноманітність підриває основи національної держави. Антиглобалісти вважають, що економічна глобалізація призведе до ще більшого збагачення багатих і, відповідно, до зубожіння незаможних. Що ж стосується культурного протистояння глобалізаційних процесів, то воно куди більш серйозне, і тому вимагає особливої уваги. Чого побоюються країни противники глобалізації? Адже глобалізація, в її ідеальному варіанті – це викорінювання убогості, встановлення всесвітнього порядку, вічного миру і матеріального благополуччя. Яка ж сила змушує людину, народи і країни відмовлятися від вищезазначених благ? Які мотиви цього протистояння?

Як позитивний момент в глобалізованому суспільстві можна виділити розвиток нових видів комунікаційної інфраструктури, зокрема, Інтернет-ресурсів, що дозволяють значно розширити творчий потенціал людини, відкриваючи широкі евристичні горизонти. Однак не можна заперечувати і негативних аспектів глобалізаційних трансформацій, що накладають відбиток на

розвиток особистості і пов'язаних насамперед із поширенням і зміцненням позицій масової культури.

Справа в тому, що представники самобутніх культур, свідомо чи підсвідомо, відчують, що за економічною, політичною, правовою та технологічною гомогенізацією неминуче будуть мати місце побічні ефекти, які, в першу чергу, викличуть зміни їх традицій, національної культури і всього життєвого укладу. Однією з істотних потреб людини є власна приналежність до чого-небудь, чи то соціальна група, конфесія, політична орієнтація, географічний ареал і т.д. Серед цих форм ідентичності культурна ідентичність є головною і всеохопною, адже вона значною мірою визначає людську ментальність, психологію і життєвий уклад в цілому. Для національної свідомості власний життєвий уклад нації сприймається не тільки як своєрідний, тільки їй властивий спосіб оформлення життя, але також і як перевага по відношенню до інших культур [5, с. 22].

Спілкування з іншою культурою часто лише посилює симпатії до власної нації. Свідомість приналежності до нації означає, що людина пов'язаний з нею спільністю характеру, що доля і культура нації впливає на неї, що сама нація живе і реалізується в ньому. Вона сприймає націю частиною свого «я»; тому образу власної нації сприймається як особиста образа, а успіхи представників своєї нації і визнання їх іншими викликає почуття національної гордості. Людина настільки визначена культурою, що зміна навіть в такій сфері, як кулінарія, кухня, стіл, сприймаються дуже болісно [5, с. 22].

Так чи інакше, але глобалізація неминуче викликає руйнування національних культур. В першу чергу це відноситься до національної мови, до применшення її значення.

Під впливом процесів глобалізації такі різновиди свободи як економічна, політична, духовна зазнають змін і приводять до трансформацій суспільства. Так, зокрема, у сфері економіки знижується рівень життя людей країн, що розвиваються. Умови, які нав'язують міжнародні фінансові організації слабким національним економікам приводять до їхнього краху (наприклад, Аргентина чи Венесуела). Економіка набуває віртуального характеру і переважна маса потоків фінансових проходить через систему комп'ютерів. Гроші віртуально циркулюють. Складається враження, що вони існують окремо від матеріальної сфери. А цього не може бути. Віртуальна реальність та об'єктивна реальність не одне й те саме [2, с. 72.].

Економічна глобалізація створює базу для всіх інших її форм: політичної, суспільної, духовної. У політичне життя держав глобалізація також вносить свої зміни. Формування єдиного політичного простору вимагає вироблення нових спільних форм політичного правління та політичної поведінки держав. Існує реальна загроза ліквідації національної специфіки політики. Таким чином, глобалізація вигідна для сильних держав і небезпечна для слабких [3, с. 114].

У духовному житті теж відбуваються зміни. На відміну від попередніх епох, ми маємо єдиний інформаційний простір. Цей фактор привів до появи планетарного мислення, ми гостро реагуємо на все, що відбувається в світі. Ми, здавалося б, маємо можливості для збагачення духовного світу особистості. Але, як не парадоксально, інтелектуальний рівень людей не падав так низько, як зараз. Займатися інтенсивною розумовою діяльністю мало хто вважає за потрібне. Зустрічається, що школярі не знають таблиці множення і не вбачають в цьому нічого страшного. Завжди можна використати гаджети. Зникає критичне мислення. Увага звертається не на знання як таке, а на його корисність. Головною загрозою нам бачиться, як багатьом іншим дослідникам, втрата національної культури. Традиційні національні цінності втрачають своє значення. Створюється новий тип людини – не громадянина своєї країни, а громадянина світу [3, с. 119].

Але ми хочемо підкреслити, що глобалізація – це об'єктивний процес і його не уникнути, така логіка історії. Та вона не має тотальний характер. Людина є не просто спостерігачем. Вона є вільною і вольовою істотою і має можливість стати творцем власної історії та власної долі.

Висновки. В результаті проведеного дослідження означеної проблеми виявлено, що глобалізація привела до міграції населення і, відповідно, спричинила серйозні проблеми у багатьох сферах буття: в економіці і культурі, у національному і соціальному житті. Глобалізація почала

бути провідною тенденцією у розвитку сучасного світу. Пришвидження темпів провідних суспільств світу, розповсюдження науково-технічного прогресу спричинило некерованість деяких аспектів глобалізації. Тому виникла нова проблема – чи можна виявити ступінь ймовірності чи спрямованості процесів глобалізації, а потім і управління ними. Чи можна їх регулювати? Керованість процесами глобалізації в нашому уявленні – це узгодженість глобалізації з політичним, культурним, соціальним та економічним розвитку окремих держав та цілих регіонів.

Глобалізація породила спротив у вигляді антиглобалістського руху в багатьох регіонах світу. Не розділення цінностей глобалізації проявляється у дуже різноманітних сферах життя суспільства. Дехто виступає проти глобалізації у сфері політики і бачить загрозу втрати національної ідентичності. Дехто вбачає загрозу для політичного життя держав, декого непокоїть економічний аспект проблеми глобалізації, адже світ розвивається нерівномірно і може привести до поглинання, використання економіками сильніших держав слабших. А для багатьох антиглобалістів небезпека має загальнокультурний сенс.

Набуло подальшого розвитку твердження про те, що процеси глобалізації призвели до наступних результатів: дисбаланс розвитку економіки різних регіонів; комерціалізація всіх сфер життя; глобалізація ринку робочої сили; погіршення екологічної ситуації на планеті; посилення розриву між багатими й бідними (людьми та країнами); безконтрольність діяльності міжнародних фінансових структур щодо керівництва держав, чії громадяни входять у ці структури; соціальне розшарування, що стало причиною напруги, що зростає, не тільки між представниками різних соціальних груп в одній країні, але також між країнами; деградація культури та падіння рівня духовного життя суспільства).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Atamaniuk Z. The globalization and freedom of personality: the socio-philosophical aspect. *Коллективна монографія SENSE Philosophical and methodological challenges of the study of modern society*. Lviv-Torum : Liha-Pres, 2019. P. 22–44.
2. Атаманюк З. М. Свобода як фактор соціокультурних трансформацій сучасного українського суспільства : монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 316 с.
3. Атаманюк З. М. Цінність свободи як духовно-суспільного феномену (український контекст). *Методологія та технологія сучасного філософського пізнання: Кол.монографія*. Наук.редакт. Борінштейн Є.Р. Одеса : ПНПУ імені К.Д.Ушинського, 2016. С. 184–211.
4. Бек У. Влада і контрвлада у добу глобалізації. Нова світова політична економія. Київ : Ніка-Центри, Ініціатива, 2011. 408 с.
5. Валле В. Жага свободи. Київ : Видавець Олег Філюк, 2017. 312 с.
6. Іванова Н. В. Духовно-онтологічні стратегії мислення: соціально-філософський аналіз. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 420 с.
7. Кутуєв П.В. Концепції розвитку та модернізації: еволюція дослідницьких програм соціологічного дискурсу. Київ : Сталь, 2005. С. 99–147.
8. Тоффлер Елвін . Третя хвиля. Київ : Видавничий дім «Всесвіт», 2000. 480 с.
9. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації. Київ : «Наш формат», 2019. 608 с.

REFERENCES

1. Atamaniuk Z. (2019) The globalization and freedom of personality: the socio-philosophical aspect. *Kolektyvna monohrafiya SENSE Philosophical and methodological challenges of the study of modern society*. Lviv-Torum : Liha-Pres., P. 22–44.
2. Atamanyuk Z. M. (2020) Svoboda yak faktor sotsiokulturnykh transformatsiy suchasnoho ukrayinskoho suspilstva : monohrafiya [Svoboda as a factor of socio-cultural transformations of modern Ukrainian society: monograph.]. Odessa : Vydavnychyy dim «Helvetyka». 316 s. [in Ukrainian].
3. Atamanyuk Z. M. (2016) Tsinnist svobody yak dukhovno-suspilnoho fenomenu (ukrayinskyu kontekst) [The value of freedom as a spiritual and social phenomenon (Ukrainian context)]. *Metodolohiya ta tekhnolohiya suchasnoho filosoфskoho piznannya: Kol.monohorafiya*. Nauk.redakt. Borinshteyn YE.R. Odessa : PNPУ imeni K.D.Ushynskoho, S. 184–211. [in Ukrainian].

4. Bek U. (2011) Vlada i kontrvlada u dobu hlobalizatsiyi. Nova svitova politychna ekonomiya. [Power and contradiction in the age of globalization. New world political economy] Kyiv : Nika-Tsentry, Initsiatyva. 408 s. [in Ukrainian].
5. Vallye V. (2017) Zhaha svobody [The thirst for freedom]. Kyiv : Vydavets Oleh Filyuk. 312 s. [in Ukrainian].
6. Ivanova N. V. (2016) Dukhovno-ontolohichni stratehiyi mysleny: sotsialno-filosofskyi analiz. [Spiritual and ontological strategies of thinking: socio-philosophical analysis] Lutsk : Vezha-Druk. 420 s. [in Ukrainian].
7. Kutuyev P.V. (2005) Kontseptsiyi rozvytku ta modernizatsiyi: evolyutsiya doslidnytskykh prohram sotsiolohichnoho dyskursu. [Concepts of development and modernization: the evolution of research programs of sociological discourse] Kyiv : Stal. S. 99–147. [in Ukrainian].
8. Toffler Elvin. (2000) Tretya khvylya [The third wave]. Kyiv : Vydavnychyy dim «Vsesvit». 480 s. [in Ukrainian].
9. Fukuyama F. (2019) Politychnyy poryadok i politychnyy zanepad. Vid promyslovoyi revolyutsiyi do hlobalizatsiyi [Political order and political decline. From the industrial revolution to globalization]. Kyiv : «Nash format». 608 s. [in Ukrainian].

Atamaniuk Zoia Mykolaivna

Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Philosophy,
Sociology and Management of Socio-Cultural Activities
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky
26, Staroportofrankivska str., Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0001-7299-409X

Romanenko Serhii Stepanovych

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Sports Games and Management of Physical Culture
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky
26, Staroportofrankivska str., Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0002-4446-9244

THE IMPACT OF GLOBALIZATION ON SOCIO -CULTURAL TRANSFORMATIONS OF FREEDOM

***Resume.** During the twentieth century, it took place in scientific, technical, informational, social, political, economic and cultural fields more changes than for many centuries. In a generalized definition, globalization is interpreted as a new stage of world development, which is qualitatively different from previous historical formations and is characterized by a sharp acceleration of the pace of internationalization of all spheres of social life – economic, social, political, spiritual – and bringing them to a new quality level. The last two decades have been characterized by the growth of interdependence and mutual influence of social communities; development of trade and huge flows of capital; large -scale migration; unlimited cultural ties. An important characteristic of the globalization process that occurs in the modern world is the spread of liberal-democratic values to all regions of the world. Globalization processes meet different forms of resistance. Globalization resistance can be manifested in very different industries. Some of them have political, some – economic, and many – and general cultural content. Representatives of original cultures, consciously or subconsciously, feel that by economic, political, legal and technological homogenization, there will inevitably have side effects that will, first and foremost, cause changes in their traditions, national culture and the entire lifestyle. The processes of globalization have led to the following results: imbalance of economic development of different regions; commercialization of all spheres of life; globalization of labor market; deterioration of the environmental situation on the planet; strengthening the gap between the rich and the poor (people and countries);*

the uncontrolled activity of international financial structures in the management of states whose citizens are part of these structures; Social stratification, which has caused the growing tension, not only between representatives of different social groups in one country, but also between countries; Degradation of culture and falling of the level of spiritual life of society.

Key words: *globalization, freedom, antiglobalism, economic globalization, political globalization, social globalization, cultural globalization.*